

4.14-skvadronen

MELDING NR 3 – 2013 (Torsdag 29. august 2013)

To 4.14-fellinger i siste PFU-møte

Avisen Agder i Flekkefjord og TV2 ble begge felt for brudd på punkt 4.14 i Vær Varsom-plakaten i siste PFU-møte, sistnevnte riktignok under dissens. Gratisavisen Natt & Dag og den samiske avisen Avvir gikk derimot fri. Antallet 4.14-fellelser hittil i år er dermed oppe i 20, og fortsatt tyder mye på at vi dessverre får rekordmange slike fellelser i 2013.

Avisen Agder

Den påklagede artikkelen omhandlet et angivelig søppelproblem hos en grunneier i Kvinesdal kommune. Artikkelen var illustrert med flere bilder av forholdene på og rundt eiendommen. Den ene klageren er bror til den omtalte grunneieren, og den andre klageren er en kjent av ham. Begge reagerte på vegne av grunneieren, som samtykket i klagen. Klagerne mener grunneieren er urettferdig behandlet av avisen, at han er blitt uthengt og trakassert. Slik klagerne så det, var ikke dette noen sak, men en unødvendig inngripen i privatlivets fred. Det ble vist til saken handlet om privat eiendom, at bildene var tatt uten tillatelse og at de var publisert uten at han var blitt kontaktet i forkant.

Avisen Agder mente at forsøplingen i kommunen er et offentlig problem, og anførte at den gjennom en reportasjeserie satte fokus på forholdene og konfronterte kommunen med problemet. Det ble vist til at grunneiers hus fremstod ubebodd og til dels falleferdig, og avisen mente det derfor kunne virke som om det ikke bare var grunneierens ansvar at eiendommen var fylt av søppel. Avisen tok imidlertid selvkritikk på at den ikke ba om en kommentar fra grunneier forut for publisering. Det ble vist til forsøk på kontakt med grunneier i etterkant, men at han ikke ville uttale seg.

I spørsmålet om retten til samtidig imøtegåelse sier PFU:

"I det påklagede tilfellet mener utvalget at Avisen Agder var i sin fulle rett til å omtale mulig farlig avfall og miljøproblemer i og rundt grunneiers eiendom. Utvalget mener dette er av offentlig interesse og noe grunneier må tåle. Imidlertid er ikke utvalget i tvil om at grunneieren er den angrepne part og at han er gjenkjennbar gjennom artikkelens omtale og bildebruk. Utvalget viser til Vær Varsom-plakatens punkt 4.14 hvor det blant annet heter: «De

som utsettes for sterke beskyldninger skal så vidt mulig ha adgang til samtidig imøtegåelse av faktiske opplysninger.» Etter utvalgets mening skulle avisen ha forsikret seg om at grunneier ble gjort kjent med hva man aktet å publisere og samtidig fått mulighet til å svare for seg i samme artikkel.»

Tine SA mot TV2

Klagen gjaldt et innslag i TV 2 Nyhetskanalen om en nylig framlagt rapport fra organisasjonen Virke om konkurranseforholdene i meierimarkedet. Rapporten var en oppfølger til en tidligere rapport om samme tema fra Statens Landbruksforvaltning. I innslaget ble en direktør i Virke intervjuet. Tine SA mente at det i innslaget ble framsatt påstander om selskapet som utløste selskapets rett både til samtidig imøtegåelse, altså i samme innslag, og til tilsvaret i etterkant. TV 2 avviste klagen. Det ble anført at retten til samtidig imøtegåelse ikke ble utløst både fordi påstandene var korrekte og fordi kritikken faktisk ble rettet mot myndighetene for den politikken som føres på området.

Om retten til samtidig imøtegåelse sier PFUs flertall:

”Utvalgets flertall kan imidlertid ikke dele TV 2s oppfatning om at det påklagede innslaget ikke utløste noen rett for TINE til samtidig imøtegåelse, plakatens punkt 4.14. Selv om det er landbrukspolitiske prinsipper som kritiseres, er det TINE som konkret angripes i intervjuet med Virke-direktøren. Her framsettes det påstander som intervjueren ikke stiller spørsmål ved og som redaksjonen, ut fra rapportens innhold, var kjent med ville komme. Slik utvalget ser det, skulle det påklagede innslaget ikke vært sendt uten TINEs samtidige kommentarer.

Utvalget stusser ellers over TV 2s anførsel om at det bare er uriktige påstander av faktisk art som utløse den samtidige imøtegåelsesretten. Punkt 4.14 inneholder ingen slik formulering, og er heller ikke slik å forstå. Også korrekte påstander utløser en slik rett. Utvalget tar normalt heller ikke stilling til hva som er korrekt eller ikke.”

PFUs mindretall (et medlem) konkluderte annerledes:

”Tines omdiskuterte rolle som regulator i norsk landbruk er en del av det norske politiske ordskiftet og den løpende meningsutveksling. Påstandene som fremsettes i det påklagede innslaget er ikke nye, og ikke sterke nok til å utløse den samtidige imøtegåelsesretten.”

Natt & Dag

Klagen gjaldt en notis i NATT&DAG-spalten «Overhørt», der det sto at «[e]n rødhåret FrP-politiker fra Trøndelag ble observert på vei inn i en taxi sammen med en ung tamil en sen lørdagsnatt». Over notisen står det «Integreringspolitikk».

Klagerne er Frps nestleder Per Sandberg og hans rådgiver André R. Kolve. De reagerte på assosiasjonene notisen skaper. Klagerne selv mente notisen kunne tolkes dit hen at Sandberg var i ferd med å «kjøpe seksuelle tjenester av en ung tamil». Klagerne mente videre at overskriften var misvisende, at de burde fått anledning til samtidig imøtegåelse eller

tilsvar, og at redaktøren handlet mot bedre vitende og i strid med Redaktørplakaten, ettersom han visste at det var Sandberg og Kolve episoden henspilte på, ikke Sandberg og en tilfeldig «ung tamil». Det ble også vist til at Kolve ikke er tamil. Slik klagerne ser det, går det ikke klart frem av avisen at dette er ment som et humoristisk innslag.

NATT&DAG «kan ikke etter beste evne se hva slags "hets" eller "sterke beskyldninger"» klagerne utsettes for i notisen. Avisen mente klagerens tolkning av notisen får stå deres egen regning. Redaksjonen påpekte at notisen er del av en «humoristisk og uhøytidelig jungeltelegraf-spalte» som har vært del av avisen i 20 år. Avisen bemerket at klagerne gikk til Dagbladet med sin kritikk, ikke til NATT&DAG. Det ble vist til at kritikken kom sent, og til klagerens uttalelse i Dagbladet om at notisen var en av flere krenkelser som «fikk begeret til å flyte over» for dem. Avisen påpekte også at Sandberg og Kolve er offentlige personer.

Om retten til samtidig imøtegåelse sier PFU:

”Utvalget vil, som tidligere, påpeke at også humor og satire er omfattet av de presseetiske normene. Det ligger ikke til utvalget å vurdere hvor vellykket eller morsom en slik ytring er, men det er lang tradisjon i norsk presse for stor takhøyde på dette området. Det innebærer at også ytringer som kan oppleves som ubehagelige og belastende - noe den omtalte notisen åpenbart har vært for klagerne - normalt må kunne aksepteres. Dette forutsetter imidlertid at det er lett å forstå av kontekst og presentasjonsmåte at det nettopp dreier seg om et humoristisk innslag. I det påklagede tilfellet konstaterer utvalget at notisen framstår i en slik kontekst, i en spalte leserne kjenner som uhøytidelig.

Gitt konteksten og notisens konkrete innhold, mener utvalget at retten til samtidig imøtegåelse ikke er utløst.”

Ávvir

Klagen gjaldt to artikler (nett og papir) i den samiske avisen Ávvir om en mobbeepisode i Karasjok, der ni ungdommer mellom 17-20 år (derav én russ) skulle ha mobbet og oppført seg upassende mot fem barn i alderen 11-13 år. Forholdet var anmeldt og politiet etterforsket saken.

Klager er mor til den omtalte russen. Hun er ikke samisktalende og reagerer på at avisen ikke var villig til å oversette artiklene slik at hun kunne ble kjent med innholdet. Klager fryktet avisen hadde omtalt episoden som et overgrep. Videre mener klager at sønnen ble identifisert og at avisen skulle gitt dem mulighet til å imøtegå beskyldningene i samme artikkel. Det vises også til en opphetet stemning på Facebook i etterkant av episoden, og klager mener avisen burde tatt høyde for dette i den første artikkelen.

Ávvir avviste klagen. Avisen mener den ikke har omtalt sønnen spesifikt, og anfører at anonymiseringen er tilstrekkelig. Det ble anført at avisen forsøkte å ringe alle involverte før artikkelen ble publisert, men at man ikke lyktes i å oppnå kontakt. Det ble imidlertid visst til en oppfølgende artikkel to dager senere, der klager fikk uttale seg om situasjonen. Ávvir

opplyser videre at den ikke kan ta ansvar for hva som står på sosiale medier. Ifølge avisen gikk artikkelens ordbruk i retning av mobbing, vold og sjikanering.

Om retten til samtidig imøtegåelse sier PFU:

Utvalget har tidligere uttalt at imøtegåelsesretten kan utløses selv om den angrepne er forsøkt anonymisert. Selv om avisen med fordel kunne forsøkt å kontakte klager, når omtalen gjaldt hennes mindreårige sønn, mener utvalget likevel at artikkelen ikke utløste noen rett til imøtegåelse. Det vises til at beskyldinger om mobbing ikke er rettet mot klagers sønn spesielt, men mot alle ni. Det går også tydelig frem av artikkelen hvor saken står. Utvalget registrerer ellers at klager fikk mulighet til å komme til orde i en ny artikkel kort tid etter. Når det gjelder hva enkeltpersoner skriver på Facebook, ligger dette utenfor utvalgets område å vurdere så fremt ikke dette gjelder mediets egne Facebook-sider.

Har du tips, eksempler eller forslag?

NR-sekretariatet vil gjerne formidle eksempler på hvordan redaksjoner arbeider med å forebygge etiske brudd, og særlig når det gjelder 4.14, men også andre eksempler som tar sikte på å kvalitetssikre kildearbeidet. Brudd på punkt 3.2 om manglende kildebredde eller kildekritikk er det punkt i Vær Varsom-plakaten som hittil i år er grunnlag for flest fellelser etter 4.14. Svært ofte er brudd på det ene av disse, også et brudd på den andre. Send tips, eksempler eller forslag til post@nored.no

Generalsekretær Nils E. Øy	90 55 03 24	nils.oy@nored.no
Ass. generalsekretær Arne Jensen	90 77 87 47	arne.jensen@nored.no
Sekretær Monica Andersen	22 40 50 51	monica.andersen@nored.no